

Kolegij: PSIHOLOŠKA MEDICINA

Voditelj: izv.prof. dr. sc. Ika Rončević-Gržeta, dr. med.

Katedra: Katedra za psihijatriju i psihološku medicinu

Studij: Stručni studij sestrinstva

Godina studija: 1. godina

Akadska godina: 2020/2021.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij **PSIHOLOŠKA MEDICINA** obvezni je kolegij na prvoj godini Stručnog studija sestrinstva i sastoji se od 20 sati predavanja i 10 sati vježbi, ukupno 30 sati (**2,5 ECTS**). Kolegij se izvodi u prostorijama Veleučilišta u Karlovcu.

Cilj kolegija je upoznati studenta s mogućnostima primjene psiholoških znanja i vještina u prevenciji, dijagnostici, liječenju i rehabilitaciji bolesnika koji boluju od nekog somatskog odnosno duševnog poremećaja. Očekuje se da će studenti nakon upoznavanja i savladavanja ovog kolegija biti sposobni interpretirati temeljne pojmove iz područja psihološke medicine. Student će moći objasniti i interpretirati pojmove koji se odnose na strukturu ličnosti, razjasniti značenje pojma bolest i zdravlje, pojam bolesnik i emocionalni odgovor na bolest. Ukazati na važnost bolesnikove povijesti tijekom faza psihoseksualnog razvoja – razlikovati patološke inačice razvoja i njihove uzroke. Biti će informiran o mentalnim mehanizmima kojima se ličnost koristi u suočavanju s frustrirajućim situacijama te biti u stanju specificirati normalne od patoloških mehanizama. Moći će prepoznati i usporediti odgovore različitih struktura osobnosti kod pojave bolesti, kao i razlikovati odgovore ovisno o obilježjima bolesti (kronična bolest, neizlječiva bolest, invalidnost itd.). Upoznati se s osnovama psihogeneze bolesti (utjecaj stresa, traume, psiho-neuro-imunomodulacija...). Prepoznati osnovne emocionalne reakcije na pojavu bolesti te pratiti tijek i ishod prilagodbe na bolest. Ukazati na važnost strukture osobnosti zdravstvenog djelatnika u interakciji s oboljelim osobama kao i u interakciji s članovima tima. Povezati i sučeliti transferne nasuprot kontratransfernim odgovorima. Integrirati članove obitelji, socijalnu i radnu zajednicu u proces prilagodbe i rehabilitacije oboljelog uz poticanje emocionalnih abreakcija i podršku. Naglasiti važnost integrativnog pristupa: psihološki pristup i promišljanje u svim segmentima medicine naglašavajući jedinstvo bio-psiho-socijalnog aspekta oboljele osobe. Osim teorijskih znanja student će tijekom praktičnih oblika nastave vježbati načine vođenja razgovora s bolesnikom, ilustrirati primjenu teorijskih znanja u radu s bolesnikom: procijeniti strukturu osobnosti, razlikovati emocionalne reakcije bolesnika kao i vlastite emocionalne reakcije, njegovati timski rad itd.

Nakon položenog ispita student će biti u stanju definirati i argumentirati osnovne pojmove iz područja psihološke medicine, kao pojmove vezane za strukturu ličnosti, emocionalne reakcije (normalne i patološke) kao odgovor na bolest. Biti će u stanju prepoznati transfer bolesnika kao i vlastite kontratransferne reakcije te biti spreman iste analizirati, uz pomoć tima. Student će moći samostalno voditi razgovor s bolesnikom koristeći model aktivnog slušanja, samostalno prepoznati ili posumnjati na patološke reakcije na bolest. Samostalno ili uz pomoć tima razlikovati somatske bolesti i prateće emocije kao odgovor na bolest u odnosu na somatske simptome (somatizacije) u čijoj osnovi su emocije. Klasificirati oblike psihološkog pristupa i kontratransfernih odgovora u odnosu na navedene kategorije.

Sadržaj kolegija je sljedeći:

Definicija psihološke medicine, mogućnosti primjene psiholoških znanja i vještina u očuvanju zdravlja, dijagnostici, liječenju bolesti i rehabilitaciji; uloga psihološke medicine u povećanju učinkovitosti zdravstvene prakse i uštedama zdravstvenih sredstava, suvremeni cjeloviti biosociopsihološki pristup u zdravstvu, oblici zdravstvenog ponašanja i zdravstvenog savjetovanja, utjecaj psihičkih stanja na nastanak tjelesnih bolesti, psihološki stres i bolesti, osnovni pojmovi psihoneuroimunologije, načini suzbijanja učinaka stresa na zdravlje. Razvoj ličnosti (od intrauterinog razvoja do kraja adolescencije), razvoj obrambenog sustava. Mentalni mehanizmi i zakonitosti funkcioniranja istih. Odnos psihološkog i tjelesnog i obrnuto (somatoformni i psihosomatski poremećaji). Bolesnik i bolest, odnos bolesnika prema bolesti, psihičke reakcije na tjelesne bolesti, problemi psihološke prilagodbe na boravak u bolnici, načini ublažavanja straha i tjeskobe tijekom bolesti, psihološke reakcije na teške ozljede, psihološki problemi invalida i načini prilagodbe na invaliditet, psihološki mehanizmi boli, psihološki činioci koji djeluju na bol, psihološke metode terapije boli, psihološki problemi umirućih bolesnika... Odnos bolesnika i zdravstvenih djelatnika i obrnuto, oblici komunikacije. Intervju s bolesnikom. Oblici psihološke pomoći. Tim zdravstvenih djelatnika.

Izvođenje nastave:

Nastava se izvodi u obliku predavanja i vježbi. Tijekom vježbi nastavnik pokazuje te potiče aktivno sudjelovanje studenata u međusobnoj interakciji u grupi i diskusiji vezano za pojedinačni slučaj. Nastavnici sa studentima ravnopravno razgovaraju o specifičnostima izvođenja pojedine vježbe. Na kraju nastave održat će se završni pismeni ispit. Izvršavanjem svih nastavnih aktivnosti te pristupanjem završnom ispitu student stječe 2,5 ECTS bodova.

Popis obvezne ispitne literature:

1. E. Klain: Psihološka medicina, Golden Marketing, Zagreb, 1999. Lj. Moro,
2. T. Frančičković: Poglavlje 2: Psihijatrijska propedeutika i Poglavlje 6: Interdisciplinarni aspekti psihijatrije; u: Psihijatrija - udžbenik za više zdravstvene studije, Glosa, Rijeka, 2004.
3. Blažević D, Cividini-Stranić E, Beck-Dvoržak M. Medicinska psihologija. JUMENA, 1989.
4. Gregurek R. Psihološka medicina, Medicinska naklada, Zagreb, 2011.

Popis dopunske literature:

1. M. Havelka: Zdravstvena psihologija, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2002.

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

Predavanje i vježba 1: Uvod u psihološku medicinu

Ciljevi: Povijesne napomene. Pojam psihološke medicine. Razumijevanje važnosti psihološke medicine u okviru medicinske struke. Interdisciplinarni pristup.

Ishodi učenja: Student će moći imenovati važnije povijesne činjenice vezane za psihološku medicinu: kada se javlja ideja i pojam psihološka medicina; tko su idejni tvorci, teoretičari i istraživači na tom polju. Student će moći objasniti važnost psihološke medicine u okviru suvremene medicinske struke u odnosu na somatsku medicinu kao i u odnosu na psihologiju i zdravstvenu psihologiju.

Predavanje i vježbe 2 i 3.: Struktura ličnosti

Ciljevi: Razmotriti pojam ličnosti kao i strukture psihičkog aparata. Izložiti osnovne teorije ličnosti.

Razumjeti pojmove: svjesno – predsvjesno – nesvjesno i topografsku teati i argumentirati osnovne pojmove iz područja psihološke medicine, kao poriju prema Freudu. Razumjeti pojmove ono – ja – nad-ja i strukturnu teoriju ličnosti prema Freudu. Razmotriti poveznicu između pojedinih teorija. Istaknuti poveznicu između psihološke i biološke komponente.

Ishodi učenja: Student čati i argumentirati osnovne pojmove iz područja psihološke medicine, kao pe definirati pojam ličnosti i sastavnica ličnosti. Razumijet će važnost strukture ličnosti bolesnika i liječnika/ medicinske sestre. Student će biti u stanju objasniti i interpretirati pojmove ono, ja, nad-ja te svjesno, nesvjesno, predsvjesno i argumentirati njihov utjecaj na ponašanje pojedinca (bilo bolesnika bilo zdravstvenog djelatnika).

Predavanje i vježbe 4 i 5.: Razvoj ličnosti I (do latencije)

Ciljevi: Razmotriti utjecaj razvojnih čimbenika na formiranje ličnosti od intrauterinog razvoja preko porođajne „traume“ te tijekom ranog razvoja do latencije.

Ishodi učenja: Student će moći opisati razvojne faze ličnosti od rođenja do sedme godine života. Moći će specificirati pojedine faze kao oralna, analna, falo-genitalna kao i okolinske čimbenike koji su važni za formiranje svijeta unutrašnjih objekata (dijadni odnos s majkom, triangulacija u Edipskoj fazi...). Student će biti u stanju interpretirati i analizirati ponašanje bolesnika s razvojnom poveznicom.

Predavanje i vježbe 6.: Razvoj ličnosti II (od latencije do adolescencije)

Ciljevi: Razmotriti utjecaj razvojnih čimbenika na formiranje ličnosti od latencije preko adolescencije do zrelog doba. Prepoznati specifičnosti razdoblja latencije u odnosu na prethodno razdoblje i u odnosu na adolescenciju. Objasniti specifičnosti faze adolescencije na putu ka zrelosti.

Ishodi učenja: Student će moći opisati razvojne faze ličnosti u razdoblju od sedme godine do 18. godine života, odnosno tijekom faze latencije i faze adolescencije kao i bitne pojmove koji se odnose na bazične zadatke mlade osobe tijekom faze adolescencije kao što je separacija i formiranje identiteta. Pojam postadolescencije. Moći će specificirati okolinske čimbenike koji su važni za formiranje svijeta unutrašnjih objekata tijekom ovih faza. Student će biti u stanju interpretirati i analizirati ponašanje bolesnika s razvojnom poveznicom.

Predavanje i vježbe 7.: Teorije objektnih odnosa

Ciljevi: Osim psihoseksualnog razvoja prema Freudu student će biti informiran i o drugim teoretičarima iz područja psihodinamike (M. Mahler, M. Klein, R. Spitz itd.) kao i njihovim teorijama i načinu tumačenja i razumijevanja ponašanja pojedinca.

Ishodi učenja: Student će razumjeti i interpretirati pojmove kao faza bez objekta, faza djelomičnog objekta, faza cjelovitog objekta. Moći će specificirati okolinske čimbenike koji su važni za formiranje ličnosti tijekom razvoja obzirom na teoriju objektnih odnosa. Student će kroz ponašanje bolesnika biti u stanju interpretirati i analizirati njegovo emocionalno stanje i rane odnose odnosno potencijalna traumatska

iskustva. Predavanje i vježbe 8 i 9.: Mehanizmi obrane

Ciljevi: Upoznati studenta s definicijom, razvojem i značenjem psihičkih obrana za ličnost i njezino funkcioniranje.

Ishodi učenja: Student će biti informiran o pojmu obrana. Student će moći prepoznati i razlikovati nezrele, neurotske i zrele obrambene mehanizme uz njihovo značenje za ličnost i intrapsihičku ravnotežu.

Predavanje i vježbe 10 i 11.: Mentalni mehanizmi I

Ciljevi: Upoznati studenta s definicijom mentalnih mehanizama, značenjem istih za ličnost i njezino funkcioniranje. Definirati pojam psihičkog konflikta u okviru dinamike ličnosti i značenje psihičkog konflikta za pojavu anksioznosti. Definirati pojam anksioznosti i značaj anksioznosti za funkciju i disfunkciju ličnosti.

Ishodi učenja: Student će moći definirati pojam mentalnih mehanizama i njihovo mjesto u okviru dinamične strukture ličnosti. Biti će u stanju prepoznati i argumentirati tjeskobu (anksioznost) kao i komponente anksioznosti (aferentni dio, eferentni dio) te oblike anksioznosti (normalna anksioznost, patološka anksioznost...) te razlikovati anksioznost u odnosu na realni strah. Student će prema ponašanju bolesnika moći prepoznati i argumentirati realan strah od bolesti odnosno postojanje psihogene nadgradnje zbog podliježeće anksioznosti unutar ličnosti.

Predavanje i vježbe 12.: Mentalni mehanizmi II

Ciljevi: Upoznati studenta s drugim mentalnim mehanizmima. Definirati pojam agresije i značaj agresije za funkciju ličnosti. Definirati oblike agresije. Pojam frustracija-stres-trauma.

Ishodi učenja: Usvajanjem sadržaja ove nastavne jedinice student će moći definirati pojam agresije te razumjeti porijeklo i izvor agresivnog ponašanja kao i njeno mjesto u okviru dinamične strukture ličnosti. Student će biti u stanju prepoznati agresivno ponašanje bolesnika koje je odgovor na frustraciju (kao npr. bolest) te razumjeti bolesnikovo ponašanje i vlastiti emocionalni odgovor u kontaktu s takvim bolesnikom.

Predavanje i vježbe 13 i 14.: Bolesnik i bolest

Ciljevi: Definirati pojam bolesnik i značenje bolesti za pojedinca. Utjecaj bolesti na sliku vlastitog tijela i vlastitu sliku o sebi. Specificirati emocionalne reakcije na akutnu bolest u odnosu na kroničnu bolest. Obraditi reakciju na urođenu i stečenu invalidnost. Ukazati na potencijalne emocionalne reakcije na bolest (normalne i patološke) te faze prilagodbe na bolest. Terminalna bolest i terminalni bolesnik. Komunikacija s obitelji oboljelog.

Ishodi učenja: Usvajanjem materije ove nastavne jedinice student će biti senzibiliziran za emocionalno stanje oboljelog te će biti u stanju prepoznati emocionalne reakcije na tjelesnu bolest. Student će moći prepoznati i vlastiti emocionalni odgovor na emocije bolesnika kao i na specifična stanja (npr. mutilacije, neizlječive bolesti, smrt...).

Predavanje i vježbe 15.: Dijete kao bolesnik

Ciljevi: Upoznati studenta sa specifičnostima emocionalnih reakcija na bolest u dječjoj dobi. Osvrnuti se na osobitosti razvojnih faza. Hospitalizam. Pristup obitelji oboljelog djeteta.

Ishodi učenja: Student će usvajanjem ove materije moći opisati emocionalne reakcije kod djece te razumjeti osobitosti istih ovisno o razvojnoj fazi. Student će moći argumentirati važnost boravka roditelja s djecom za vrijeme njihova boravka u bolnici.

Predavanje i vježbe 16.: Prijenos ili transfer

Ciljevi: Definirati pojam transfera ili prijenosa. Razlikovati pozitivan i negativan transfer i dinamiku transfera. Objasniti način formiranja transfera te specificirati čimbenike koji utječu na formiranje transfera.

Ishodi učenja: Student će biti u stanju prepoznati transfer bolesnika i analizirati ga, uz pomoć. Student će moći samostalno voditi razgovor s bolesnikom koristeći model aktivnog slušanja, samostalno prepoznati ili posumnjati u postojanje transfernih potreba.

Predavanje i vježbe 17.: Protuprijenos

Ciljevi: Definirati pojam kontratransfera ili protuprijenos. Razlikovati pozitivan i negativan kontratransfer i dinamiku te naročito osobni protuprijenos (okrenut prema unutra) ili opći protuprijenos (okrenut prema van). Objasniti način formiranja kontratransfera te specificirati načine kako kontrolirati vlastiti kontratransfer.

Ishodi učenja: Student će biti senzibiliziran za postojanje vlastitih emocionalnih reakcija u kontaktu s bolesnikom te će steći znanja kako ih prepoznati. Student će moći argumentirati osobni u odnosu na opći kontratransfer.

Predavanje i vježbe 18.: Psihodinamika psihosomatskih poremećaja

Ciljevi: Definirati pojam psihosomatske bolesti. Informirati i ukazati na specifičnosti emocionalnih reakcija oboljelih od psihosomatskog poremećaja. Napraviti distinkciju između somatskih simptoma, somatizacija i psihosomatskog poremećaja. Ličnost psihosomatskog bolesnika. Aleksitimija.

Ishodi učenja: Po usvajanju ove nastavne jedinice student će biti informiran o pojmu psihosomatske bolesti. Student će moći objasniti i interpretirati specifičnosti emocionalnih odgovora kod bolesnika s psihosomatskim poremećajem kao i specifičan odnos tijekom procesa liječenja i rehabilitacije.

Predavanje i vježbe 19.: Psihološka pomoć u izvanrednim situacijama

Ciljevi: Definirati pojam izvanredna situacija: elementarne nepogode, masovne nesreće, rat... Ukazati na specifičnosti reakcija ljudi u izvanrednim situacijama. Psihološka pomoć u izvanrednim situacijama.

Ishodi učenja: Student će biti informiran o emocionalnim reakcijama i ponašanju ljudi u izvanrednim situacijama. Moći će razlikovati rane od odgođenih reakcija te provesti osnovni debriefing neposredno nakon nesreće. Student će biti upućen u bazičnu organizaciju službe za mentalno zdravlje u izvanrednim situacijama.

Predavanje i vježbe 20.: Psihoterapija

Ciljevi: Upoznati studenta s pojmom psihoterapija i specifičnostima liječenja psihoterapijom. Upoznati sa značenjem pojma i dometom suradne i konzultativne psihijatrije.

Ishodi učenja: Student će biti informiran o oblicima psihoterapije i osnovnim principima djelovanja, odnosno lječidbenom učinku. Student će moći prepoznati potrebu bolesnika za psihoterapijom.

Popis vježbi s pojašnjenjem:

Vježbe iz kolegija Psihološka medicina izvode se na Veleučilištu u Karlovcu.

Vježbe su predviđene po principu Balint grupa. Tijekom vježbi studenti će aktivno sudjelovati: kroz vlastito iskustvo ili kroz izlaganje slučajeva iz prakse.

Student će se praktično upoznati sa znanjem stečenim na predavanjima i seminarima.

Obveze studenata:

Studenti su obvezni redovito pohađati i aktivno sudjelovati u svim oblicima nastave.

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Ocjenjivanje studenata vršit će se prema Pravilniku o studijima Sveučilišta u Rijeci te Pravilniku o ocjenjivanju studenata na Fakultetu zdravstvenih studija u Rijeci.

Rad studenta vrednuje se i ocjenjuje na završnom ispitu, 100% ocjene .

Završnom ispitu mogu pristupiti studenti koji nisu izostali s **više od 30% nastavnih sadržaja (odnosno s 30 % predavanja i 30 % vježbi)**

Završni ispit sastoji se od pismenog ispita.

Pismeni ispit donosi maksimalno 100 bodova.

Konačno ocjenjivanje vrši se prema broju sakupljenih bodova kroz nastavu i na ispitu na slijedeći način:

90-100 bodova ....odličan (5) A; 90-100%

75-89,9 bodova.....vrlo dobar (4) B; 75-89,9%

60-74,9 bodova .....dobar (3)C;60-74,9%
 50-59,9 bodova.....dovoljan (2) D;50-59,9%
 0-49,9 bodova.....nedovoljan (1) E, 0-49,9%

Postotak usvojenog znanja, vještina i kompetencija (nastava + završni ispit)		BROJČANA OCJENA		ECTS ocjena
	Diplomski kriteriji (svi diplomski studiji i više godine Medicine i Stomatologije)			
	90 - 100%	5 (izvrstan)	A	
	75 - 89,9%	4 (vrlo dobar)	B	
	60 - 74,9%	3 (dobar)	C	
	50 - 59,9%	2 (dovoljan)	D	
	0 - 49,9%	1 (nedovoljan)	F	

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2018./2019. godinu)

Predavanja			
	Tema	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
12.04.2020	Uvodno predavanje Struktura ličnosti-ličnost Razvoj ličnosti I i II Razvoj ličnosti II Od latencije do zrele dobi	3 2	Predavaonica br.
13.04.2020	Teorije objektnih odnosa, Organizatori psihe Mehanizmi obrane Somatoformne bolesti Anksioznost Agresivnost	3 2	Predavaonica br.
14.04.2020	Psihosomatske bolesti Prijenos i Protuprijenos Psihološka pomoć u izvanrednim situacijama Suradna psihijatrija Psihoterapija	3 2	Predavaonica br.

	Vježbe (tema vježbi)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
V1	Kako voditi razgovor s bolesnikom	1	Predavaonica br. 8
V2	Rad u Balint grupama	1	Predavaonica br. 8
V3	Rad u Balint grupama	1	Predavaonica br. 8
V4	Rad u Balint grupama	1	Predavaonica br. 8
V5	Rad u Balint grupama	1	Predavaonica br. 8
V6	Rad u Balint grupama	1	Predavaonica br. 8
V7	Rad u Balint grupama	1	Predavaonica br. 8

V8	Rad u Balint grupama	1	Predavaonica br. 8
V9	Rad u Balint grupama	1	Predavaonica br. 8
V10	Rad u Balint grupama	1	Predavaonica br. 8
Ukupan broj sati nastave (vježbe)		10	

Predavanja (vrijeme održavanja)	Seminari-Vježbe (vrijeme održavanja)	Nastavnik/suradnik	
12.04.2020.	P1,P2,P3,P4,P5		izv.prof.dr. Ika Rončević-Gržeta
		V1, V2,V3,V4,V5 Sve grupe	izv.prof.dr. Ika Rončević-Gržeta izv.prof.dr. Mirjana Graovac
13.04.2020.	P6,P7,P8,P9,P10		izv.prof.dr. Ika Rončević-Gržeta
		V6,V7,V8,V9,V10 Sve grupe	izv.prof.dr. Ika Rončević-Gržeta izv.prof.dr. Mirjana Graovac
14.04.2020.	P11,P12,P13, P14,P15		izv.prof.dr. Ika Rončević-Gržeta
		V11,V12,V13,V14, V15 Sve grupe	izv.prof.dr. Ika Rončević-Gržeta izv.prof.dr. Mirjana Graovac

Ispitni termini: 07.05.2020
02.07.2020
10.09.2020

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

Nastavni sadržaji i sve obavijesti vezane uz kolegij kao i ispitni termini nalaze se na mrežnim stanicama Fakulteta za zdravstvene studije.

